

MASKINERNE

i.

Der staar en Maskine paa Verdensudstillingen, den rager mod Hallens Glastag som et sort og blankt Taarn, ad hvis Trapper Folk gaar op og ned. Det er en Dampmaskine med to opretstaaende Cylindre: Stempelstængerne er af hvidt Staal og tykke som Træer. Den udvikler 2500 Hestekræfter. Svinghjulets halve uhyre Masse gaar ned i en Udmuring i Jorden, der slutter med et Par Linjers Afstand, men Hjulet roterer støt, det piller ikke et Korn af Murværket. Aksens, der er tykkere end en Mand og af kompakt, drejet Metal, staar i Forbindelse med en Dy-namomaskine, et Hjul indfattet i Systemer af omviklet Kobbertraad. Naar Hjulet drejer sine Magnetkærner forbi disse Traadruller, skabes der en elektrisk Strøm paa 2200 Volt.

Der er Mennesker, men det er forholdsvis faa, Fagmænd, der kender Maskinens Indretning Del for Del og kan gøre Rede for hele den Proces, der begynder med Kullets Forbrænding under Kedlen og ender med Kullets Glød i Buelysen paa Gaden. De kan bevidne, at Varmen er en konstant Værdi, der med visse Tab undervejs lader sig omsætte og flytte til et andet Sted ved Hjælp af Damp og Elektricitet, de kan sætte Kendsgæringer ud fra hinanden og belægge dem med Tal. De skriver Lærebøger, bestyrer en Drift, forbedrer og opfinder fra nyt, alt efter-som Fysiken er deres Levebrød eller deres Lidenskab.

Men der er jo ingen Levende til, der kan fatte Kraft-spændingen i en Dampmaskines Cylinder, ingen Fantasi aner det vældige i Stempelstangens glatte Stamp, femogtyve hundrede Hestekræfters Spil op og ned, Energien i dette Ben, der træder Krumtappen med usvækket Vægt hvert Sekund. *Massen* af Metal, der lyster som i en Leg om de oliesmurte Lejer! - Ikke en Gang om man samlede femogtyve hundrede Heste paa et Sted og spændte dem for paa en Gang, vilde det være muligt at frembringe Stemning af saa stor Kraftnærværelse. Det var mange Heste, et stort Syn ... men en enkelt ubændig Hingstplag, der slaar op i Kæret, saa at Mosej orden stinter fra Hovene, henrykker mere. *Saa* stor Kraft er der; det er det højeste Indtryk, man kan faa.

Thi Livsfølelsen er Summen af vores Sansers Erfaring, den er bunden til det Organiske, det Dyriske, selv naar den i sin Sundheds Svulmen higer mod det Grænseløse. Grækerne tænkte sig Titaner i samme Øjeblik som de drømte om at faa Pelikon stablet oven paa Ossa. Hvor den menneskelige Evne hører op, tager den guddommelige fat.

Maskinernes Kraft er ufattelig, som Gudernes Kraft var ufattelig. Men den Sjælens Umættelighed, der spejler sig i Himlen, der vil Almagt og Uendelighed, er den død, fordi Guderne faldt magtesløse ud af Menneskets Bevidsthed? Vil ingen finde Udtryk for sin Sjæls store Længsel i det, der er, i denne Grænseløshed, der daglig ligger for med sin Sum af umaalt, uanet Kraft! - Den dødelige Misforstaaelse er ikke henvejret; der gaar Mennesker med et syngende Hjærte, med Sjælen beruset af Kraftlyst, Længsel efter Skønhed og Rytme ... og de stiger Virkeligheden forbi ud i det tomme Rum, de dør af Svimmelhed. Er Menneskets skabende Fantasi da for evigt sat i Bevægelse mod *Myter*? Kan ingen Tankens

Frodighed vende sig mod det Synlige, det absolut Sande, der breder sig vidunderligt paa Jorden!

Maskinen staar der med alle Led spændt sammen af Vilje som et Væv af Kraftlinjer, der er føj et og bøjet i det mindst mulige Rum. Og den er ikke Udtrykket for en blind og stædig og evig lige ufrugtbar Ide, den er det lykkelige Resultat af nøjsomme og nødvendige Tilfældigheder som alt i Livets Virkelighed. Der er ikke noget *Endeligt* ved Dampmaskinen, kun den Naturlov, der gælder for Vanddamp, raadede, mens den tog sin Udvikling;

den betegner en Sejr ad Omveje, men en Sejr! De, der byggede den, stod ikke stæpende stille i *Idealerne*, de bøjede sig for Sandhederne — som Kvæulanter, der kommer til Fornuft. Maskinerne er skabt af et Forlig, Menneskets Akkord med det, der er. Mennesket har i dem udtalt sin Objektivitet, han har i dem frigjort sig gennem Beherskelse.

Maskinen staar der paa blanke Staalstøtter, den er ikke udsat for at vakle paa Grund af en Halucination. Den arbejder med uafbrudt Sikkerhed under sine Betingelser, skønt ingen Tænker formaar at forestille sig eller følge den Veksselfart, hvormed Stemplet og Gliderne deler Dampen mellem sig og mønter Spændingen ud i Bevægelse. Enhver organisk Reaktion tager sin Tid, selv saa lidt som at overskue Tallet 15, men Maskinen nøler ikke, venter ikke paa Besked — i samme Nu Hastigheden bliver en forsvindende Grad større, slaar Regulatorkuglerne ud og mindsker Tilgangen af Damp; just som Krumtappen har gjort en Omgang, springer et Tal ud i en lille Rude i Tælleapparatet, ni Enere stiller promte efter hinanden, og paa Nierens Appel staar Tieren frem, og naar Tiernes Tal er fuldt, viser Hundredtallet øjeblikkelig sit Ansigt.

Der staar en vis Hede fra Maskinen, den gurgler, toner. Den er et System af berusende Rytme, af dansende Takt. Etsteds kan

Bevægelsen skrænke sig ind til noget uendelig lidt, et næsten ukendeligt Pik af et Knæ, men det indfinder sig trofast paa sit Taktsted; Bevægelsen er en Sum af Enighed, alle smaa Brøker har deres eget Maal af Tid rundt om Stempelstangens store moderlige Takttempo, alt er lige uundværligt, lige nøje tilstemt. Lyset bader de lange straalende Staallemmer i Takt, Maskinens Lyd adderer al Ulighed i Tid, og Summen af Lyd er syngende Takt. Maskinens stærke Lydighed er Resultatet af Lydighed mod Naturen, dens glatte og stumme Løb, dens utrættelige Evne i Kraft af Leddenes Samstemthed er Indbegrebet af Orden!

Kraften i Hjærtets Muskler driver Blodstrømmen, men Dampstrømmens Kraft driver Stemplet i Cylinderen ... saaledes er Kredsløbet fuldendt, Menneskets Livskraft, der før skød over Maalet og ind i Himlen, vender tilbage gennem Maskinen.

Her er *Svinget* for de Menneskers Nerver, der svimler mod Storhed, her er den Sang, der bevæger stolte Sjæle, som ikke vil nøjes med mindre end Erkendelsen af Sandhed.